

Metode active și interactive de predare și învățare utilizabile în cadrul activităților didactice universitare

Argument

În cadrul diferitelor forme de organizare a activității didactice în învățământul superior (curs, seminar, laborator etc.) cadrele didactice au posibilitatea să implementeze numeroase metode de predare. Orientările pedagogice contemporane subliniază importanța valorificării metodelor active și interactive, ca elemente de bază ale strategiilor didactice centrate pe studenți. Învățarea activă se realizează atunci când studenții se regăsesc în diferite formule de activitate: scriere, dezbateri, reflecție, creație, experimentare, rezolvare de probleme etc. Metodele de predare și învățare interactive valorifică dimensiunea socială a învățării și presupun munca în colaborare a studenților, organizați pe microgrupuri sau echipe de lucru în vederea atingerii unor obiective preconizate (Oprea, 2007). În cele ce urmează, prezentăm câteva metode didactice active și interactive, care pot fi integrate la începutul activităților didactice (A), pe parcursul acestora (B) sau la final (C).

A. Metode pentru începutul activităților didactice

Au rolul de a stimula interesul studenților față de tema abordată, de a-i activa și de a-i sprijini în conștientizarea cunoștințelor pe care le au deja despre tema care urmează să fie abordată.

Lista de idei

La începutul unui curs sau seminar profesorul le cere studenților să scrie o listă cu ideile pe care le au în legătură cu subiectul anunțat. După ce au notat ideile, studenții le discută în perechi/grupuri mici. Apoi se discută ideile cu întreaga grupă.

Organizatorul grafic

Îi încurajează pe studenți să gândească liber și deschis, să evidențieze conexiuni între idei prin reprezentare grafică. Pornind de la o temă anunțată, studenții sunt încurajați să identifice și să scrie idei, concepte legate de aceasta, legându-le între ele prin trasarea unor linii sau săgeți și evidențind în acest mod conexiunile pe care le intuiesc. Rezultatul conduce spre o structură care are în mijloc tema centrală, în jurul căreia sunt arondați mai mulți „sateliți”.

Gândiți/ Lucrați în perechi/ Comunicați (G/L/C)

Profesorul adresează o întrebare studenților care are legătură cu tema care urmează să fie abordată. Studenții răspund în scris individual, apoi formează perechi și discută răspunsurile, fac o sinteză sau încearcă să ajungă la un consens. Câteva perechi sunt apoi invitate să prezinte răspunsurile (Steele et al., 1998).

Ghidul de anticipație

Profesorul alege 4-6 enunțuri (se scriu pe tablă/pe fișe sau se proiectează pe ecran etc.), iar studenții scriu „A” în dreptul enunțurilor pe care le consideră adevărate și „F” în dreptul celor pe care le consideră false. Răspunsurile sunt apoi discutate în perechi/grupuri mici sau frontal. Se citește apoi un text sau se audiază o prelegere. Conținutul textului/prelegerii cuprinde idei ce fac trimitere la enunțurile inițiale. În final, pe baza noilor informații, studenții se întorc la enunțuri și reexaminează modul în care au raționat. Se discută în legătură cu ceea ce s-a confirmat sau infirmat.

B. Metode utilizabile pe parcursul activităților didactice

Au rolul de a sprijini contactul studenților cu noile informații, de a monitoriza înțelegerea, de a menține implicarea, interesul sau de a sprijini cooperarea între studenți.

Scrierea reflexivă

După audierea unei părți dintr-o prelegere sau citirea unui text, studenții scriu răspunsuri la întrebări: *Care a fost cea mai importantă idee prezentată până în acest moment?; La ce întrebări s-a răspuns?; Ce întrebări au rămas fără răspuns?*

Apoi se citesc și se discută răspunsurile studenților.

Gândiți/ Lucrați în perechi/ Comunicați (G/L/C)

Profesorul adresează o întrebare în legătură directă cu ceea ce tocmai s-a prezentat. Studenții răspund individual în scris, apoi discută în perechi. Se invită câteva perechi să prezinte ideile.

Jurnalul dublu

Studenții împart foile pentru notițe în două coloane. În partea stângă studenții scriu idei, informații din prelegerea profesorului sau din textul citit, iar în partea dreaptă consemnează reacții personale, întrebări, comentarii. La anumite intervale în prelegere (aprox. după fiecare 15 minute) se alocă timp pentru discutarea aspectelor consemnate în coloana a doua.

Phillips 6-6

Studenții discută în grupe mici (de 6 persoane), timp de 6 minute pe marginea unor întrebări adresate de profesor. Urmează raportarea concluziilor prin purtătorii de cuvânt ai fiecărui grup.

Metoda acvariului (metoda interacțiunii observate)

Permite studenților să experimenteze alternativ ipostaza de a participa activ la o dezbatere și ipostaza de a observa interacțiunile care se produc în cadrul dezbaterii (Negreț-Dobridor, & Pânișoară, 2005). Metoda presupune mai multe etape:

- selectarea unei teme - se recomandă teme care permit perspective multiple, probleme controversate sau dileme.
- pregătirea spațiului și a dezbaterii - scaunele din sala sunt așezate în două cercuri concentrice, unul interior și celălalt exterior. Se explică regulile pentru realizarea dezbaterii (intervenții pe rând, limbaj respectuos, adresarea întrebărilor, ascultare activă).
- dezbaterea propriu-zisă - studenții așezați în cercul interior vor discuta problema anunțată timp de 8-10 minute. Studenții din cercul exterior ascultă, observă interacțiunea dintre colegii lor și consemnează în fișe de observații impresiile lor privind dezbaterea (limbajul folosit, contribuția membrilor, timpul de vorbire, numărul de întreruperi etc.). După ce aceștia își prezintă observațiile, locurile se schimbă. Studenții din cercul interior trec în cel exterior și devin observatori, iar cei din cercul exterior se așează pe scaunele din cercul interior și o nouă dezbatere începe.

După dezbateri, studenții sunt invitați să reflecteze asupra modului în care aceasta a decurs și asupra a ceea ce au învățat din ea. Studenții pot evalua performanța lor ca observatori și ca participanți și pot oferi sugestii pentru îmbunătățirea calității discuțiilor.

C. Metode pentru finalul activităților didactice

Au rolul de a consolida cunoștințele, de a încuraja studenții să reflecteze asupra a ceea ce au învățat și cum au învățat și de a oferi un feed-back pentru profesor.

Ghidul de anticipație revizuit

În cazul în care în faza de început a cursului sau seminarului s-a folosit ghidul de anticipație, studenții revin la acesta și reconsideră răspunsurile prin prisma noilor informații. Se discută apoi despre aspectele care s-au confirmat și cele care s-au infirmat

Lasă-mi mie ultimul cuvânt

Fiecare student scrie pe o fișă **o idee** care i s-a părut a fi cea mai importantă, iar pe verso **un comentariu** cu privire la ideea respectivă. Se strâng fișele și se citesc pe rând. După citirea unei fișe, colegii sunt invitați să comenteze ideea. Când nu mai sunt comentarii, se întoarce fișa și se citește comentariul celui care a scris fișa. Alte comentarii nu mai sunt permise.

Metoda cubului

Studenții sunt solicitați să scrie despre un anumit concept discutat sau despre tema abordată, parcurgând pe rând cele șase fețe ale unui cub (real sau imaginar) care are diferite instrucțiuni notate pe fiecare față:

- Descrie – Cum arată?; Ce este?
- Compară – Cu ce seamănă și de ce diferă?
- Asociază – La ce te face să te gândești?
- Analizează – Din ce este compus?
- Aplică – Unde/Cum poate fi folosit?
- Argumentează pro/contra – E util sau nu?; De ce?

Studenții sunt apoi invitați să își prezinte răspunsurile.

Interviul în trei pași

Pornind de la întrebări de genul: *Ce am învățat astăzi?; Cum pot folosi ceea ce am învățat astăzi?*, se parcurg următorii pași: studenții elaborează individual răspunsuri; apoi se interviează în perechi; perechile formează grupuri de către patru și se interviează reciproc.

Eseu de cinci minute

La finalul activității, studenții sunt solicitați ca în mod individual:

- să scrie pe scurt **o idee** pe care a învățat-o în timpul activității;
- să formuleze cel puțin **o întrebare** referitoare la materialul expus;
- să realizeze un scurt **comentariu general** cu privire la temă sau la activitate.

Bilețele se strâng de către profesor, acesta urmând să ofere răspunsuri la întrebări în cursul/seminarul următor sau chiar în momentul respectiv, dacă îi permite timpul.

Metoda 3-2-1

La finalul unui curs, seminar, fiecare student scrie:

- 3 termeni (concepte) învățate;
- două idei despre care a dori să afle mai mult;
- o capacitate, o abilitate pe care a exersat-o în activitatea de predare-învățare.

În acest fel se pot constata efectele proceselor de predare și învățare (Oprea, 2007), care au valoare de feedback pentru cadrul didactic.

Concluzii

Există multe alte metode care pot fi utilizate în mediul academic și care nu au fost aici prezentate, din considerente legate de formatul acestui material. Întărim aici și ideea clar formulată de profesorul Cerghit (2006), și anume că nu există metode bune sau rele, ci metode adecvate, bine sau prost utilizate. Adecvarea metodelor la contextul didactic în care se folosesc este un criteriu fundamental atunci când vorbim de eficiența acestora. Oportunitatea alegerii unor metode, dozajul și combinația dintre ele (Cucos, 2014) sunt decizii ale cadrelor didactice. Tocmai de aceea, varietatea metodelor poate constitui o sursă permanentă de inspirație pentru cadrele didactice.

Bibliografie:

Cerghit, I. (2006). *Metode de învățământ* (ediția a II-a). Iași: Editura Polirom.

Cucos, C. (2014). *Pedagogie* (ediția a 3-a). Iași: Editura Polirom.

Negreș-Dobridor, I., & Pânișoară, I.O. (2005). *Știința învățării*. Iași: Editura Polirom.

Oprea, C.L. (2007). *Strategii didactice interactive*. București: Editura Didactică și Pedagogică.

Steele, J.L., Meredith, K.S., Temple, Ch. (1998). *Proiectul Lectura și Scrierea pentru Dezvoltarea Gândirii Critice*, volumul I. Cluj-Napoca: Editura Gloria.